

Чувакова Ганна Михайлівна

Національний університет “Одеська юридична академія”,

доцент кафедри загальної теорії права та держави,

кандидат юридичних наук, доцент

ПРИРОДА АНОМАЛІЙ ПРАВОВОЇ СФЕРИ

Аналізуючи світ юридичних явищ, правове мислення різних рівнів виділяє і фіксує нормальний хід тих чи інших юридичних процесів, правильність досягнутих у правовій сфері результатів чи, навпаки, відхилення від цього, що представляється нормальним і правильним.

На рівні звичайного мислення такий аналіз йде з погляду здорового глузду, уявлень про зміст права, оцінки з позицій моральних принципів справедливості та несправедливості тощо. На рівні наукового мислення у справу вступає понятійна логіка та оцінка юридичних процесів та їх результатів з погляду відповідності тим чи іншим методологічним конструкціям та теоретичним концепціям. Виділення та оцінки негативних елементів з різних сторін правової реальності дозволяє констатувати, що ця реальність об'єктивно існує і відхилення від нормального стану юридичних явищ та процесів у правовій сфері суспільного життя носять для неї загальний характер. Загальний характер відхилень означає, що хоч вони і виникають у окремих юридичних явищах і процесах, вони притаманні всім сторонам правової сфери життя і мають спільну природу.

Для встановлення термінологічної визначеності щодо таких відхилень вони виділяються та позначаються одним загальним терміном – аномалії правової сфери. Аномалії правової сфери - це відхилення у змісті права, необхідних зв'язків його елементів і формах, які мають щодо права випадковий і довільний характер, оскільки їх існування відповідає об'єктивній логіці права, не впливає із закономірних проявів сутнісної

основи права . Загальна природа аномалій правової сфери полягає саме в тому, що вони існують у праві, але не є способом існування її сутності. З погляду сутності права, його необхідного змісту, закономірностей і форм вони не суттєві, хоча реально існують і становлять одну зі сторін буття права. Саме критерій відповідності тих чи інших юридичних явищ і процесів формам, закономірностям, змістовним елементам права, а в результаті – правовій волі та її цілям дає можливість встановити у перемішаному потоці існування права необхідне та закономірне на противагу аномаліям. Тобто це аномальні юридичні конструкції, які присутні у праві [1]. Аномалії у правовій сфері мають велику кількість проявів [2]. Їх розуміють як різного роду перешкоди у правовому регулюванні суспільних відносин, відхилення від загальної закономірності, від нормального формування і розвитку суспільних відносин, обумовлене різними факторами об'єктивного та суб'єктивного порядку, це об'єктивна реальність, але це реальність, яка є відхиленням від сутнісної лінії у праві, від цілей правової волі, від необхідної послідовності та структури змісту, від закономірних зв'язків між юридичними явищами та процесами, від необхідних форм змісту права. Як об'єктивна реальність, як складова частина діяльності, у процесі якої виробляється та відтворюється право, аномалії мають свої особливі причини існування. Поділимо ці причини на зовнішні та внутрішні.

Зовнішні причини аномалій правової сфери діють у сфері поєднання права як особливої цілеспрямованої предметної діяльності з іншими формами соціального буття, які, з одного боку, є сферами, у зв'язках з якими народжуються правові потреби, з іншого боку, можуть створюватися умови, що призводять до появи аномалій . Найбільший вплив тут можуть надавати зміни економічного стану держави, у тому числі фінансові кризи, які спонукають суб'єктів, що мають відповідні ричаги, вводити через право особливі умови, що забезпечують збереження їх інтересів на шкоду

інтересам інших суб'єктів соціального життя, спотворюючи цим мети права. Навіть у цивілізованому суспільстві при розвитку інститутів демократії нерідкі приклади формування особливих правових режимів, підтримуючих егоїстичні політичні інтереси тих чи інших соціальних груп і створюють їм привілейоване становище. Складні зовнішні умови, ведення воєн, спроби поставити соціальне життя під контроль войовничих релігій, деформовані моральні устої та інші негативні фактори – все це здатне більшою чи меншою мірою впливати на характер правової діяльності та ступінь вираження у ній сутнісної основи права.

Внутрішні причини аномалій правової сфери укладені у самій правовій діяльності та пов'язані з особливостями здійснючої її суб'єктів. Всі елементи формованого змісту права – це продукти свідомості та волі конкретних людей, кожен з яких має свій рівень знань про навколишній світ, у тому числі і про правові явища та процеси, займає певне місце в структурі суспільства та системі соціальних зв'язків, має відповідні прагнення, інтереси, відстоює певні життєві позиції та ін. Сукупна здатність людей розуміти і діяти відповідно с закономірним та необхідним у праві, визначається зрештою рівнем розвитку їхньої правосвідомості, а точніше – духовної правової культури. Це продукт соціальних відносин, що зумовлені великою кількістю передумов, причин тощо [3] .

Для кожного етапу діяльності, у процесі якої формуються ті чи інші загальні елементи змісту та пов'язуючи їх закономірності права, можна виділити особливі аномалії, породжені як зовнішніми, і внутрішніми причинами. Виділення таких аномалій дає можливість класифікувати їх, насамперед залежно від етапів розгортання правової волі на цілеспрямовану предметну діяльність, кожен з яких має свій внутрішній зміст, структуру та форми, свої більш приватні закономірності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Креативність загальнотеоретичної юриспруденції : монографія / [Ю. М. Оборотов, В. В. Завальнюк, В. В. Дудченко та ін.] ; М-во освіти і науки України, Півден. регіон. центр НАПрН України, НУ "ОЮА", за ред. Ю. М. Оборотова. – Одеса : Фенікс. – 2015. – С. 419.

2. Актуальні грані загальнотеоретичної юриспруденції : монографія / [Ю. М. Оборотов, В. В. Завальнюк, В. В. Дудченко та ін.] ; МОНмолодьспорт України, НУ "ОЮА", за ред. Ю. М. Оборотова. – Одеса : Фенікс, 2012. – С.168.

3. Чувакова А.М. Аномалии правосознания / А.М. Чувакова // Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України: матер. міжнар.наук.-практ.конф. (15-16 травня 2015 р., Одеса). – О. : Юрид.л-ра, 2015. – С. 70.

Ключові слова: правова сфера, аномалія правової сфери, причини аномалій правової сфери.

Keywords: legal sphere, legal sphere anomaly's, roots of legal sphere anomaly's.

Рязанов Михайло Юрійович

Національний університет “Одеська юридична академія”,

доцент кафедри Загальної теорії права та держави,

Кандидат юридичних наук, доцент

МОРФОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРАВОВОЇ СПАДЩИНИ

Морфологія - один з варіантів типології, коли в якості підстави типологізації приймається форма. Відповідно в словниках та енциклопедіях термін «морфологія» (від грец. Morphe - форма) [\[1\]](#), 761] зазвичай означає